

Ukelalık İşte

Dünyamızda yaklaşık toplam 42 580 omurgalı canlı bulunmakta. Bunların 6300'ü sürüngen, 9040'ı kuş, 4000'i memeli. Buna karşılık, 990.000 omurgasız türü tanımlanmış. Bunlardan 290.000'i kınkatlılar (yalnız bu bile bütün omurgalıların yedi katı). Son tahminlere göre omurgasız türlerinin sayısı 10 milyon, hatta daha fazla olduğu yolunda.

Omurgalıların yeryüzünü değiştirdiği ve sarstığı, bitki örtüsünü tükettiği, ormanda patikalar açtığı ve enerjinin çoğunu tükettiği yaygın bir yanılsama. Büyük otobur memeli sürülerinin kol gezdiği Afrika otlakları gibi birkaç ekosistem için bu doğru olabilir. Son birkaç yüzyılda, bitkilerin depoladığı güneş enerjisinin % 40'ını çeşitli biçimlerde kendine mal eden kendi türümüz açısından kesinlikle doğru. Dünyanın hassas çevresi için bizi bu kadar tehlikeli kılan da bu durum. Dünyanın çoğu yerinde insan olmayan omurgalılarından çok omurgasızlar yeryüzünü değiştirir ve sarsar. (Edward Wilson-Doğanın Gizli Bahçesi-Tübitak yay.)

Son cümle de geçen 'insan olmayan' tanımlamasının zorunlu olarak konulmuş olması insanlık açısından ne kadar çok acı verici bir durum. Yazar bu cümleyi yazarken "utanarak ve acı içinde yazmıştım" sanırım. Canlılar var oluşlarını sürdürürebilmek için elbette enerjiye ihtiyaç duyacaklar. Kendi enerjilerini başka birikmiş enerjilerden soğuracaklar. Ama bu, insanlar söz konusu olduğunda bazı soru işaretleriyle karşılaşmamıza neden olmakta.

İnsan üstün zekasıyla geldiği bugünkü yaşam tarzına, doğal yaşamının sınırlarını aştığı için ulaşabilmiş. Mağaralarda yalnızca beslenmek ve üremek için enerji tüketseydik, doğayla uyumlu, ama bugünkü gelişmişliğimizden çok uzaklarda kalmış olurduk. Doğanın yaşam dengelerini ve akışını zamanın üzerine binmiş hayali bir grafik çizgi olarak düşünürsek, insanlık bu çizgiyi aştığı, ona yabancılaştığı ve artı olarak elde ettiği enerjiyi daha iyi, sıcak, güvenli, sağlıklı bir yaşamın koşullarına dönüştürmesi nedeniyle, içindeki doğanın dışına düşmüştür. Hem içinde bulunduğu ve onu kapsayan doğanın, hem de onu oluşturan içindeki maddesel örgütlülüğün ve doğa yasalarının dışına düşmüştür.

Bu yabancılaşma, insanoğlunu hızla grafik-denge çizgisinin dışına iterken açgözlülüğünü körüklemiştir. Artık güneşin düzensizliğinin ürünü olan ısı ve ışığı kendi düzenliliği için kullanan tüm canlı varlıklar tehlike altında. Ormanlar, omurgalı-omurgasız canlılar, tüm bitkiler açgözlülüğün kurbanları. Yalnızca bunlar değil artık tehlikede olan. Artı değerler kutsal ve ege-

men olduğu bu sistemde insan da tehlikede. Üretilmiş enerjinin artı değeri yalnızca küçük bir azınlığın egemenliğindeyken, büyük çoğunluk pastadan minik bir pay almakta ve yerinde oturmakta. Ekosistem (ekolojik sistem) yerini ekosisteme (ekonomik sistem) bırakmış. Kapalı cam fanus içinde kendi düzenliliğini daha bir üst seviyeye ulaştırmak için, diğer tüm düzenlilikleri (bitkileri, hayvanları, birikmiş fosil enerji depolarını) düzensizleştirmiş. Bu düzensizleştirmeyle elde ettiği enerjiyle yüksek katlı binalar, fabrikalar, hızlı giden araçlar üretilmiş. Fakat her yeni örgütlenme kendisinden çok daha fazla örgütlülüğün düzensizleştirilmesiyle mümkün olabilmekte. Isınmak için orman yakmış, bina yapmak için çevreyi bozmuş, ulaşım için kirlilik üretici petrolü kullanmış vs. Bu da içinde bulunduğu cam fanusta kendi gazlarıyla zehirlenmesine neden olmuş..

Doğada insan dışında doğayı sarsan ve değiştiren canlıların başında omurgasızlar var. Örneğin 'yaprak kesen karıncaların kolonisi milyarlarca işçi barındırır. Yemek toplayıcılar ağaç yapraklarını, çiçekleri ve bunların etli saplarını kesebilmek için her yönde 100 metreden fazla yol kat ederler. Olgunluğa erişmiş tipik bir koloni her gün yaklaşık 50 kilo taze bitki toplar, u ortalama bir ineğin yediğinden fazladır. İşçiler toprağın 5 metre kadar altına uzanan dikey koridorlar ve odalar kazarlar.'

Karıncalar ve diğer tüm canlılar doğayla uyum içinde, doğanın vazgeçilmez parçaları ola-

rak varlıklarını sürdürürler. Zaman-grafik-denge çizgisinin tam üzerinde bu dengeye bağımlı olarak yaşarlar. Onlar doğanın içinde yaşarken, doğa da onların içinde yaşar. Doğa kendi dengesini yaratmışken, denge de doğanın var olarak kalması için çalışır. Bu dengenin dışına çıkarak, sonraki adımını nereye koyacağını düşünmeden ukala cambaz gibi zıplayan insanoğlu, kendisiyle birlikte birçok canlı türünü de yok etme tehlikesini taşımakta. Dünyanın vazgeçilmez ve üstün canlıları olarak görürüz kendimizi. Bu anlamda yaptığımız her şeyin de 'hela' olduğunu düşünürüz. Bir ukalalık çukuru içine düşmemeliyiz. Bizim minik dediğimiz, görürken dikkate almadığımız böceklerin bile ne kadar önemli olduğunun farkında değiliz. Oysa ki 'bizim omurgasızlara ihtiyacımız var, ama onların bize ihtiyacı yok. İnsanoğlu yarın yok olsa Dünya'daki yaşam pek fazla bir değişiklik olmaksızın devam eder. Gaia, yani Dünya üzerindeki hayat bütünü, kendini tedavi etmeye ve 100.000 yıl öncesinin zengin çevre durumuna geri dönmeye koyulur. Ama omurgasızlar yok olacak olsa, insanoğlu birkaç aydan fazla dayanamaz. Balıkların, ikiyaşayışlıların, kuşların ve memelilerin çoğu hemen hemen aynı anda yok olur.

Aklımızla doğadan ayrıştırdığımızdan beridir, kendimize ve içinde bulunduğumuz doğaya yabancılaşıp kaldık. Psikolojimiz bozuldu, bozuk sosyolojik örgütlenmelerde bozuk davranışlar sergileyen, özgürlükleri elinden alınmış tutsak insanlar olmaya başladık. Doğaya olan yabancılaşmamızı lehimize kullanamadık. Düşündüğünün farkında olan yegane canlılar olarak üretilen artı değerler doğaya zarar vermeksizin planlı olarak değerlendirilmesini beceremedik. Aklımız var, ama sanırım aklımız başımızda değil. Umarım kolektif akıl ve sağduyu üstün gelir de güzelim gezegenimizde uyum içinde yaşamlarımızı sürdürürebiliriz.

Dr. Şenol Oymak - İstanbul

ÇareSİZ olabilirsiniz!

www.haytap.org
www.hayvanhaklari.com

HAYTAP
Hayvan Hakları Türkiye Aktif Güç Birliği Platformu

www.dohayko.org
DOHAYKO bir HAYTAP ÜYESİDİR

İğneada'daki Hayvan Dostlarımız İçin Çağrı

HAYTAP Hayvan Hakları Türkiye Aktif Güç Birliği Platformu, Kırklareli'nin İğneada kasabesindeki sokak köpekleri ve terk edilip, sokakta yaşamaaya çalışan hayvanlar için kısırlaştırma kampanyası başlattı. Siz de "İğneada'daki hayvanların geleceğini kurtaralım" diyorsanız, HAYTAP Çalışma Grubuyla temasa geçebilirsiniz.

İlgilenenler için: HAYTAP Çalışma Grubu Başkanı ve HAYTAP Hukuk Danışmanı, İstanbul Barosu Hayvan Hakları Komisyonu Başkanı Av. Ahmet Kemal Şenolat
E-POSTA İletişim : ahmetksenolat@haytap.org
asenolat@gmail.com

Değerli Okurlar, görüşlerinizi

400 kelimeyi geçmeyecek biçimde ve fotoğrafınızla birlikte "TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi, Forum Köşesi, Atatürk Bul. No:221 Kavaklıdere- Ankara" adresine gönderebilirsiniz. Görüşler aktarılrken 3. şahısları suçlayıcı ifadelerden kaçınılması rica ederiz. Forum'da ve Serbest Kürsü'de yayımlanan okuyucu görüşleri Bilim ve Teknik dergisini bağlamaz. Forum köşesine aşağıdaki telefon ve faks numaralarıyla da erişebilirsiniz:
Tel: (312) 468 53 00 / 1067 (Gülğün Akbaba) Faks: (312) 427 66 77